

§ 187

Eräiden vuoden 2021 talousarvioon merkittyjen määrärahojen ylittäminen ja toimintakatteen alittaminen

HEL 2021-006665 T 02 02 00

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti oikeuttaa kasvatus- ja koulutuslautakunnan, kulttuuri- ja vapaa-aika lautakunnan ja sosiaali- ja terveyslautakunnan ylittämään vuoden 2021 talousarvioon merkityt määrärahat sekä alittamaan toimintakatteet seuraavasti:

Käyttötalouden määrärahojen ylitykset ovat yhteensä 163 500 000 euroa ja toimintakatteiden alitukset ovat yhteensä 7 700 000 euroa.

Ta-kohta 2 10 01 Kasvatus ja koulutus
Menomääräraha talousarviossa 1 270 445 000 euroa
Tulojen lisäys 11 700 000 euroa
Menomäärärahan ylitys 17 500 000 euroa

Ta-kohta 4 10 01 Kulttuuri ja vapaa-aika
Toimintakate talousarviossa -196 576 000 euroa
Tulojen alitus 6 024 000 euroa
Menojen ylitys 1 644 000 euroa
Toimintakatteiden alitus 7 668 000 euroa

Ta-kohta 5 10 01 Sosiaali- ja terveystaloudet
Menomääräraha talousarviossa 1 533 839 000 euroa
Tulojen lisäys 146 000 000 euroa
Menomäärärahan ylitys 146 000 000 euroa

Samalla kaupunginvaltuusto edellytti, että toimialalautakunnat tarkistavat tulosbudjettinsa ja toimintasuunnitelmansa myönnettävien ylitysoikeuksien mukaisiksi. Tulosbudjetissa ja toimintasuunnitelmassa on esitettävä, mitä koronaan liittyviä kustannuksia ylitysoikeudella tai toimintakatteiden alituksella katetaan ja mikä sen vaikutus on toiminnan tavoitteisiin sekä suoritteisiin. Lisäksi tulosbudjetissa on esitettävä kustannuspaikka- ja kirjausrakenne, jolle kustannukset kirjataan. Myönnettäviä ylitysoikeuksia on mahdollista käyttää ainoastaan koronasta aiheutuvien määräaikaisten suorien ja välillisten kustannusten kuten esimerkiksi hoito- ja palveluvelkaan, oppimisen tukeen, erityisopetukseen, oppilashuollon lisääntyneen tarpeen kattamiseen sekä kulttuurin ja vapaaajan toimialan avustuksiin koronasta aiheutuneiden haittojen vähentämiseksi, ja enintään se määrä, kuin kustannuksia on aidosti vuoden loppuun mennessä toteutunut.

Lisäksi kaupunginvaltuusto totesi, että myönnettyjä ja mahdollisesti käyttämättä jääviä ylitysoikeuksia ei voi käyttää tulospalkkioiden maksamiseen toimialoilla.

Käsittely

Valtuutettu Veronika Honkasalo ehdotti valtuutettu Petra Malinin kannattamana, että muutetaan päätöskohtaa 3 seuraavasti:

Ta-kohta 2 10 01 Kasvatus ja koulutus
Menomääräraha talousarviossa 1 270 445 000 euroa
Tulojen lisäys 11 700 000 euroa
Menomäärärahan ylitys 33 700 000 euroa

Samalla valtuusto päättää perua kasvatuksen- ja koulutuksen toimialan tuottavuustoimet, jotka ovat seuraavat:

Tulosbudjettiin sisältyvät seuraavat tuottavuustoimenpiteet:

- Kotihoidon tuen Helsinki-lisä rajataan alle 1-vuotiaisiin ja muutos astuu voimaan 1.6.2021 (tuottavuustavoite 5,1 milj. euroa).
- Varhaiskasvatuksen ruoka- ja siivouspalveluiden kilpailutuksen laajentaminen (1,0 milj. euroa).
- Varhaiskasvatuksen jakamista järjestöavustuksista luopuminen (85 000 euroa).
- Perusopetuksen jako- ja kerhotuntien sekä samanaikaisopetuksen vähentäminen, ryhmäkokojen kasvattaminen sekä opetustuntimäärien vähentäminen (11,3 milj. euroa).
- Ammatillisen koulutuksen työssäoppimisen osuuden kasvattaminen sekä ei-vetovoimaisten koulutusten tarkastelu (3,0 milj. euroa).
- Lukiodien kurssitarjontatapojen kehittäminen sekä yhteisen kurssitarjonnan kasvattaminen (1,0 milj. euroa).
- Vapaan sivistystyön tarjonnan supistaminen (0,4 milj. euroa).
- Tilojen yhteiskäytön lisääminen toimialan ja muiden toimialojen kesken sekä palveluverkkotarkastelu (ei euromääräistä arviota).

Valtuutettu Terhi Peltokorpi ehdotti valtuutettu Juhani Strandénin kannattamana, seuraavaa:

Talousarvion kohta 2 10 01 Kasvatus ja koulutus.

Lisätään kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle 5 miljoonaa euroa ja perutaan kotihoidon tuen Helsinki-lisän leikkaus alle 2-vuotiailta 1.7. lähtien.

Samalla valtuusto päättää perua kasvatuksen- ja koulutuksen toimialan seuraavan tuottavuustoimen:

Kotihoidon tuen Helsinki-lisä rajataan alle 1-vuotiaisiin ja muutos astuu voimaan 1.6.2021 (tuottavuustavoite 5,1 milj. euroa).

Valtuutettu Veronika Honkasalo ehdotti valtuutettu Petra Malinin kannattamana, että muutetaan päätöskohtaa 4 seuraavasti:

Ta-kohta 4 10 01 Kulttuuri ja vapaa-aika
Toimintakate talousarviossa -196 576 000 euroa
Tulojen alitus 6 024 000 euroa
Menojen ylitys 4 320 000
Toimintakatteen alitus 10 348 000 euroa

Valtuutettu Veronika Honkasalo ehdotti valtuutettu Petra Malinin kannattamana, että muutetaan päätöskohtaa 5 seuraavasti:

Ta-kohta 5 10 01 Sosiaali- ja terveystalvet
Menomääräraha talousarviossa 1 533 839 000 euroa
Tulojen lisäys 146 000 000 euroa
Menomäärärahan ylitys 168 500 000 euroa

Valtuutettu Veronika Honkasalo ehdotti valtuutettu Petra Malinin kannattamana, että poistetaan päätösehdotuksesta seuraava lause:

Myönnettäviä ylitysoikeuksia on mahdollista käyttää ainoastaan koronasta aiheutuvien määrärahaisten suorien ja välillisten kustannusten kattamiseen ja enintään se määrä, kuin kustannuksia on aidosti vuodenloppuun mennessä toteutunut.

Äänestysjärjestys

Valtuutettu Veronika Honkasalon ensimmäisestä vastaehdotuksesta koskien päätöskohtaa 3 ja valtuutettu Terhi Peltokorven vastaehdotuksesta äänestettiin määrärahan myöntämistä koskevassa järjestyksessä. Ensin äänestettiin valtuutettu Veronika Honkasalon vastaehdotuksesta ja tämän jälkeen valtuutettu Terhi Peltokorven vastaehdotuksesta. Muista vastaehdotuksista äänestettiin erikseen.

1 äänestys

Kaupunginhallituksen ehdotus JAA, valtuutettu Veronika Honkasalon 1. vastaehdotus EI

JAA-ehdotus: Kaupunginhallitus

EI-ehdotus: valtuutettu Veronika Honkasalon 1. vastaehdotus

Jaa-äännet: 64

Ted Apter, Pentti Arajärvi, Sirpa Asko-Seljavaara, Eva Biaudet, Harry Bogomoloff, Silja Borgarsdottir Sandelin, Jussi Chydenius, Laura Finne-Elonen, Tuula Haatainen, Juha Hakola, Jussi Halla-aho, Jasmin Hamid, Atte Harjanne, Eveliina Heinäluoma, Abdirahim Husu Hussein, Nuutti Hyttinen, Ville Jalovaara, Kati Juva, Jukka Järvinen, Atte Kaleva, Otso Kivekäs, Tapio Klemetti, Pia Kopra, Kauko Koskinen, Heimo Laaksonen, Johanna Laisaari, Otto Meri, Seija Muurinen, Björn Månsson, Dani Niskanen, Johanna Nuorteva, Mia Nygård-Peltola, Maria Ohisalo, Hannu Oskala, Matias Pajula, Jenni Pajunen, Pia Pakarinen, Matti Parpala, Amanda Pasanen, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Mari Rantanen, Tuomas Rantanen, Risto Rautava, Nasima Razmyar, Laura Rissanen, Wille Rydman, Daniel Sazonov, Anni Sinnemäki, Osmo Soininvaara, Juhani Strandén, Johanna Sydänmaa, Ilkka Taipale, Lilja Tamminen, Pilvi Torsti, Ulla-Marja Urho, Reetta Vanhanen, Jan Vapaavuori, Laura Varjokari, Juhana Vartiainen, Mauri Venemies, Sinikka Vepsä, Sanna Vesikansa, Ozan Yanar

Ei-äännet: 15

Zahra Abdulla, Katju Aro, Mika Ebeling, Mia Haglund, Veronika Honkasalo, Mai Kivelä, Dan Koivulaakso, Laura Kolbe, Vesa Korkkula, Petra Malin, Sami Muttilainen, Terhi Peltokorpi, Petrus Pennanen, Suldaan Said Ahmed, Anna Vuorjoki

Tyhjä: 4

Alviina Alametsä, Maija Anttila, Mari Holopainen, Mirita Saxberg

Poissa: 2

Satu Silvo, Leo Stranius

Kaupunginvaltuusto ei hyväksynyt valtuutettu Veronika Honkasalon ehdotusta.

2 äänestys

Kaupunginhallituksen ehdotus JAA, valtuutettu Terhi Peltokorven vastaehdotus EI

JAA-ehdotus: Kaupunginhallitus

EI-ehdotus: valtuutettu Terhi Peltokorven vastaehdotus EI

Jaa-äännet: 58

Maija Anttila, Ted Apter, Pentti Arajärvi, Sirpa Asko-Seljavaara, Eva Baudet, Harry Bogomoloff, Silja Borgarsdottir Sandelin, Jussi Chydenius, Laura Finne-Elonen, Tuula Haatainen, Juha Hakola, Jasmin Hamid, Atte Harjanne, Eveliina Heinäluoma, Abdirahim Husu Hussein, Ville Jalovaara, Kati Juva, Jukka Järvinen, Atte Kaleva, Otso Kivekäs, Tapio Klemetti, Kauko Koskinen, Heimo Laaksonen, Johanna Laisaari, Otto Meri, Seija Muurinen, Björn Månsson, Dani Niskanen, Johanna Nuorteva, Mia Nygård-Peltola, Maria Ohisalo, Hannu Oskala, Matias Pajula, Jenni Pajunen, Pia Pakarinen, Matti Parpala, Amanda Pasanen, Marcus Rantala, Tuomas Rantanen, Risto Rautava, Nasima Razmyar, Laura Rissanen, Wille Rydman, Mirita Saxberg, Daniel Sazonov, Anni Sinnemäki, Osmo Soininvaara, Johanna Sydänmaa, Ilkka Taipale, Lilja Tamminen, Pilvi Torsti, Ulla-Marja Urho, Reetta Vanhanen, Jan Vapaa-vuori, Laura Varjokari, Juhana Vartiainen, Sanna Vesikansa, Ozan Yanar

Ei-äännet: 23

Zahra Abdulla, Katju Aro, Mika Ebeling, Mia Haglund, Jussi Halla-aho, Veronika Honkasalo, Nuutti Hyttinen, Mai Kivelä, Dan Koivulaakso, Laura Kolbe, Pia Kopra, Vesa Korkkula, Petra Malin, Sami Muttilainen, Terhi Peltokorpi, Petrus Pennanen, Mika Raatikainen, Mari Rantanen, Suldaan Said Ahmed, Juhani Strandén, Mauri Venemies, Sinikka Vepsä, Anna Vuorjoki

Tyhjä: 2

Alviina Alametsä, Mari Holopainen

Poissa: 2

Satu Silvo, Leo Stranius

Kaupunginvaltuusto ei hyväksynyt valtuutettu Terhi Peltokorven ehdotusta.

3 äänestys

Kaupunginhallituksen ehdotus JAA, valtuutettu Veronika Honkasalon 2. vastaehdotus EI

JAA-ehdotus: Kaupunginhallitus

EI-ehdotus: valtuutettu Veronika Honkasalon 2. vastaehdotus

Jaa-äännet: 70

Maija Anttila, Ted Apter, Pentti Arajärvi, Sirpa Asko-Seljavaara, Eva Baudet, Harry Bogomoloff, Silja Borgarsdottir Sandelin, Jussi Chydenius, Mika Ebeling, Laura Finne-Elonen, Tuula Haatainen, Juha Hakola, Jussi Halla-aho, Jasmin Hamid, Atte Harjanne, Eveliina Heinäluoma,

Abdirahim Husu Hussein, Nuutti Hyttinen, Ville Jalovaara, Kati Juva, Jukka Järvinen, Atte Kaleva, Otso Kivekäs, Tapio Klemetti, Laura Kolbe, Pia Kopra, Kauko Koskinen, Heimo Laaksonen, Johanna Laisaari, Otto Meri, Seija Muurinen, Björn Månsson, Dani Niskanen, Johanna Nuorteva, Mia Nygård-Peltola, Maria Ohisalo, Hannu Oskala, Matias Pajula, Jenni Pajunen, Pia Pakarinen, Matti Parpala, Amanda Pasanen, Terhi Peltokorpi, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Mari Rantanen, Tuomas Rantanen, Risto Rautava, Nasima Razmyar, Laura Risänen, Wille Rydman, Mirita Saxberg, Daniel Sazonov, Satu Silvo, Anni Sinnemäki, Osmo Soininvaara, Juhani Strandén, Johanna Sydänmaa, Ilkka Taipale, Lilja Tamminen, Pilvi Torsti, Ulla-Marja Urho, Reetta Vanhanen, Jan Vapaavuori, Laura Varjokari, Juhana Vartiainen, Mauri Venemies, Sinikka Vepsä, Sanna Vesikansa, Ozan Yanar

Ei-äännet: 12

Zahra Abdulla, Katju Aro, Mia Haglund, Veronika Honkasalo, Mai Kivelä, Dan Koivulaakso, Vesa Korkkula, Petra Malin, Sami Mutttilainen, Petrus Pennanen, Suldaan Said Ahmed, Anna Vuorjoki

Tyhjä: 2

Alviina Alametsä, Mari Holopainen

Poissa: 1

Leo Stranius

Kaupunginvaltuusto ei hyväksynyt valtuutettu Veronika Honkasalon ehdotusta.

4 äänestys

Kaupunginhallituksen ehdotus JAA, valtuutettu Veronika Honkasalon 3. vastaehdotus EI

JAA-ehdotus: valtuutettu Veronika Honkasalon 3. vastaehdotus

Jaa-äännet: 70

Maija Anttila, Ted Apter, Pentti Arajärvi, Sirpa Asko-Seljavaara, Eva Bjaudet, Harry Bogomoloff, Silja Borgarsdottir Sandelin, Jussi Chydenius, Mika Ebeling, Laura Finne-Elonen, Tuula Haatainen, Juha Hakola, Jussi Halla-aho, Jasmin Hamid, Atte Harjanne, Eveliina Heinäluoma, Abdirahim Husu Hussein, Nuutti Hyttinen, Ville Jalovaara, Kati Juva, Jukka Järvinen, Atte Kaleva, Otso Kivekäs, Tapio Klemetti, Laura Kolbe, Pia Kopra, Kauko Koskinen, Heimo Laaksonen, Johanna Laisaari, Otto Meri, Seija Muurinen, Björn Månsson, Dani Niskanen, Johanna Nuorteva, Mia Nygård-Peltola, Maria Ohisalo, Hannu Oskala, Matias Pajula, Jenni Pajunen, Pia Pakarinen, Matti Parpala, Amanda Pasanen, Terhi Peltokorpi, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Mari Ranta-

nen, Tuomas Rantanen, Risto Rautava, Nasima Razmyar, Laura Rissanen, Wille Rydman, Mirita Saxberg, Daniel Sazonov, Satu Silvo, Anni Sinnemäki, Osmo Soininvaara, Juhani Strandén, Johanna Sydänmaa, Ilkka Taipale, Lilja Tamminen, Pilvi Torsti, Ulla-Marja Urho, Reetta Vanhanen, Jan Vapaavuori, Laura Varjokari, Juhana Vartiainen, Mauri Venemies, Sinikka Vepsä, Sanna Vesikansa, Ozan Yanar

Ei-äännet: 12

Zahra Abdulla, Katju Aro, Mia Haglund, Veronika Honkasalo, Mai Kivelä, Dan Koivulaakso, Vesa Korkkula, Petra Malin, Sami Muttilainen, Petrus Pennanen, Suldaan Said Ahmed, Anna Vuorjoki

Tyhjä: 1

Alviina Alametsä

Poissa: 2

Mari Holopainen, Leo Stranius

Kaupunginvaltuusto ei hyväksynyt valtuutettu Veronika Honkasalon ehdotusta.

5 äänestys

Kaupunginhallituksen ehdotus JAA, valtuutettu Veronika Honkasalon 4. vastaehdotus EI

JAA-ehdotus: Kaupunginhallitus

EI-ehdotus: valtuutettu Veronika Honkasalon 4. vastaehdotus

Jaa-äännet: 70

Maija Anttila, Ted Apter, Pentti Arajärvi, Sirpa Asko-Seljavaara, Eva Bjaudet, Harry Bogomoloff, Silja Borgarsdottir Sandelin, Jussi Chydenius, Mika Ebeling, Laura Finne-Elonen, Tuula Haatainen, Juha Hakola, Jussi Halla-aho, Jasmin Hamid, Atte Harjanne, Eveliina Heinäluoma, Abdirahim Husu Hussein, Nuutti Hyttinen, Ville Jalovaara, Kati Juva, Jukka Järvinen, Atte Kaleva, Otso Kivekäs, Tapio Klemetti, Laura Kolbe, Pia Kopra, Kauko Koskinen, Heimo Laaksonen, Johanna Laisaari, Otto Meri, Seija Muurinen, Björn Månsson, Dani Niskanen, Johanna Nuorteva, Mia Nygård-Peltola, Maria Ohisalo, Hannu Oskala, Matias Pajula, Jenni Pajunen, Pia Pakarinen, Matti Parpala, Amanda Pasanen, Terhi Peltokorpi, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Mari Rantanen, Tuomas Rantanen, Risto Rautava, Nasima Razmyar, Laura Rissanen, Wille Rydman, Mirita Saxberg, Daniel Sazonov, Satu Silvo, Anni Sinnemäki, Osmo Soininvaara, Juhani Strandén, Johanna Sydänmaa, Ilkka Taipale, Lilja Tamminen, Pilvi Torsti, Ulla-Marja Urho, Reetta Vanhanen, Jan Vapaavuori, Laura Varjokari, Juhana Vartiainen, Mauri Venemies, Sinikka Vepsä, Sanna Vesikansa, Ozan Yanar

16.06.2021

Asia/5

Ei-äänet: 12

Zahra Abdulla, Katju Aro, Mia Haglund, Veronika Honkasalo, Mai Kivelä, Dan Koivulaakso, Vesa Korkkula, Petra Malin, Sami Muttilainen, Petrus Pennanen, Suldaan Said Ahmed, Anna Vuorjoki

Tyhjä: 1

Alviina Alametsä

Poissa: 2

Mari Holopainen, Leo Stranius

Kaupunginvaltuusto ei hyväksynyt valtuutettu Veronika Honkasalon ehdotusta.

Eriävät mielipiteet

Valtuutettu Veronika Honkasalo jätti eriävän mielipiteen seuraavin perusteluin:

Kaupunginvaltuuston hyväksymä lisäys ei ole riittävä kattamaan kasvatuksen ja koulutuksen mittavaa resurssivajetta, joka sisältyy syksyllä hyväksytyyn vuoden 2021 talousarvioon. Talousarvio sisälsi yhteensä 22 miljoonan leikkaukset koulutukseen, joista nyt paikataan vain osa. Nyt hyväksyty lisäys jättää paikkaamatta esimerkiksi ammatilliseen koulutukseen kohdistuvat merkittävät säästöt, jotka aiheuttavat isoa vahinkoa. Lisäksi pahasti pandemiasta kärsineen kulttuurikentän tukemiseen on ohjattava huomattavasti enemmän resursseja, kuin mitä nyt hyväksyty esitys sisältää. Vaikka pandemia on koetellut Helsinkiä Suomen mittakaavassa kovin, osoittaa Helsingin vuoden 2020 tilinpäätös, että Helsingin talous on yllättävän vahvalla pohjalla. Tämän lisäksi valtio on merkittäväillä resurssilisäyksillä tukenut myös Helsinkiä selviämään koronakriisistä vuonna 2020.

Valtuutetut Mia Haglund, Mai Kivelä, Dan Koivulaakso, Vesa Korkkula, Petra Malin ja Sami Muttilainen jättivät eriävän mielipiteen samoin perusteluin.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Laura Ávall, pormestarin erityisavustaja, puhelin: 050 361 7511
laura.avall(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Kasvatus- ja koulutuslautakunnan esitys 13.4.2021
- 2 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan esitys 11.5.2021

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus, valtuusto

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Koronakriisin laaja-alaisuus edellyttää suunnitelmallista jälkihoitoa

Covid-19-pandemian vaikutus kaupungin toimintaan, talouteen ja tulevaisuuteen varautumiseen on merkittävä. Sen terveydelliset, sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset aiheuttavat haasteita kaupungille ja koko julkiselle sektorille vielä vuosia. Pandemia on aiheuttanut terveyskriisin. Rajoitustoimenpiteet ovat saaneet aikaan taloudellista tappiota, sosiaalista pahoinvointia ja monenlaisia lieveilmiöitä, jotka aiheuttavat kielteisiä terveys- ja hyvinvointivaikutuksia lyhyellä ja pitkällä aikavälillä.

Kaupungin organisaatiossa siirryttiin koronapandemian johdosta kriisijohdon toimintamalliin keväällä 2020. Helsinkiin perustettiin kaupungin ylimmästä johdosta koostuva koronakoordinaatioryhmä, joka käsitteli keskeiset ratkaisuja vaativat asiat linjajohdon toimeenpantavaksi. Syntyneeseen poikkeukselliseen tilanteeseen reagoitiin määrätietoisesti ja nopeasti myös kaupungin taloudenpidon osalta joustamalla tapauskohtaisesti olemassa olevasta ohjeistuksesta ja käynnistämällä tilanteen edellyttämiä kertaluonteisia toimenpiteitä.

Tähän mennessä kaupunki on suoriutunut koronan hoidosta hyvin. KPMG:n toteuttaman selvityksen mukaan kaupungin koronakriisin hoidon vahvuuksia ovat olleet muun muassa suunnitelmallisuus ja johdonmukainen, tietoon ja valmisteluun perustuva päätöksenteko. Samojen vahvuuksien varaan on mahdollista ja suotavaa rakentaa myös kriisin jälkihoidon kokonaisuutta.

Koronapandemialla on kuntien talouteen pitkäaikainen ja laaja-alainen vaikutus. Covid-19-pandemia ja sen vaikutukset lisäävät resurssitarpeita palveluissa ja tehtävissä. Kaupungin on varauduttava hoitamaan pandemian seurauksia pitkäjänteisesti muodostamalla selkeä tiekartta, joka perustuu huolelliseen suunnitteluun ja analyysiin.

Koronakustannusten huomioiminen kaupungin talousarviossa

Vuotuinen talousarvio ja sen noudattamisohjeet ovat kaupungin keskeisimmät taloudenpitoa ohjaavat asiakirjat. Kuntalain mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

kalenterivuodeksi talousarvio, jota kunnan toiminnassa ja taloudenhoi-
dossa on noudatettava.

Helsingin kaupungilla ei ole lisätalousarviomenettelyä, jolla talousarvion määrärahoja lisätään kesken talousarviovuotta. Talousarvioon vaikut-
tavat päätökset on tehty keskitetysti ja vertailukelpoisesti osana talous-
arvioprosessia, määrärahatarpeiden tasapuoliseen arviointiin, virka-
valmisteluun ja tietoon perustuen. Ylitysoikeuksien käsittely erikseen
kunkin toteutumisennusteen yhteydessä ei ole kuntalain edellyttämän
suunnitelmallisen taloudenpidon mukaista.

Kaupunginhallituksen 14.12.2020 hyväksymissä vuoden 2021 talous-
arvion noudattamisohjeissa (§ 865) korostetaan talouden vakauttamista
suunniteltujen investointien toteuttamiseksi ja palvelujen ylläpitämisek-
si. Noudattamisohjeiden mukaan kaupungin toiminnassa ja talouden-
hoidossa on noudatettava talousarviota, seurattava talouden kehitystä
sekä sopeutettava muuttuvissa olosuhteissa toimintaa talousarvion
mukaiseksi.

Pääsääntöisesti talousarvion määrärahan ylitysoikeuksia ei myönnetä,
vaan toiminta tulee pystyä sopeuttamaan talousarvion mukaiseen mää-
rärahaan. Mikäli toimialat eivät kykene toimimaan kaupunginvaltuuston
hyväksymän talousarvion puitteissa, on lautakuntien hyväksymien ylity-
sesitysten oltava kaupunginkansliassa viimeistään marraskuun lopus-
sa. Määrärahan ylitysesityksessä on aina selvitettävä myös ylityksen
vaikutus toiminnan tavoitteisiin ja tuloarvioihin.

Kaupungin vuoden 2021 talousarviossa tunnistettiin, että koronasta ai-
heutuvien kustannusten rahoittaminen on ensisijaisesti valtiolle kuuluva
tehtävä, johon oli myös varauduttu valtion lisätalousarvioissa. Kaupun-
gin talousarviossa todettiin edelleen, että koronasta aiheutuvat valtion
suoran korvauksen piiriin kuuluvat menot muun muassa koronates-
taukseen ja hoitovelan purkamiseen liittyen tullaan käsittelemään ta-
lousarvion teknisenä ylityksenä vastaavan tulon perusteella.

Toimintaa ja taloutta suunniteltaessa koronatilanne ja sen mahdollinen
kehittyminen otettiin muilta osin huomioon kaupungin normaalin suun-
nittelujärjestelmän puitteissa. Lisäksi sovittiin toimintamallit ja menette-
lytavat siitä, miten yllättäviin tilanteisiin vastataan, jotta nämä eivät
hankaloita kaupungin perustoimintaa. Erityistä huomiota kiinnitettiin ko-
ronapandemiasta syntyvien kustannusten seurantaan.

Kaupunginhallituksessa edustettuina olevien ryhmien käymien neuvot-
telujen jälkeen ryhmien enemmistön budjettisovun määrärahakohden-
nukset ja tekstikirjaukset sisällytettiin totuttuun tapaan kaupunginhalli-
tuksessa 16.11.2020 vuoden 2021 talousarvioesitykseen, jonka kau-
punginvaltuusto hyväksyi 09.12.2020 (§ 352).

Ryhmien enemmistön lisäämän tekstikirjauksen mukaan lautakunnat veloitettiin seuraamaan koronasta syntyneitä kustannuksia toiminnan seurannan yhteydessä ja esittämään niiden perusteella tarvittaessa ylitysoikeuksia kaupunginhallitukselle.

Kaupunginhallitus täydensi koronakustannusten seurantaan koskevaa kirjausta noudattamisohjeita hyväksyessään siten, että seurantaan tehdään lautakunnissa osana talouden ja toteutumisen ennusteita heti ensimmäisestä ennusteesta lähtien ja niissä raportoidaan koronaepidemiasta johtuvat sekä suorat että välilliset kustannukset.

Talousarvion toteutumisennusteet tarkentuvat vuoden loppuun

Kolme kertaa vuodessa laadittavat talouden ja toiminnan toteutumisenennusteet ovat keskeisellä sijalla kaupungin taloudellisen kehityksen seuraamisessa ja tarvittavien johtamistoimenpiteiden arvioinnissa. Ennusteissa keskushallinto, toimialat ja virastot ennustavat määrärahojen sitovan tason (menot/toimintakate) toteutumisen lisäksi sitovien ja muiden toiminnan tavoitteiden sekä määrä- ja suoritavoitteiden toteutumisesta.

Vuoden ensimmäinen talousarvion toteutumisennuste laaditaan 31.3. tilanteesta. Kirjanpidon kolmen ensimmäisen kuukauden toteumatiedot eivät anna vielä riittävää kuvaa koko vuoden menoista ja tuloista, mutta niiden perusteella toiminnan voi todeta käynnistyneen talousarviossa suunnitellusti. Vuoden ensimmäisen neljänneksen toteumien perusteella ei voi tehdä päätelmiä talousarvion määrärahan lopullisesta riittäväydestä, mutta ennusteen tuottama tieto on tarpeellinen viranhaltijajohdolle ja lautakunnille talousarviossa pysymiseksi tarvittavien johtamistoimenpiteiden valinnassa.

Vuoden toinen toteutumisennuste laaditaan 30.6. tilanteesta välitilinpäätöksen tietojen perusteella. Puolen vuoden toteumatietojen perusteella voi ennustaa menojen ja tulojen kehittymistä ensimmäistä ennustetta paremmin ja tarkentaa tarvittavia johtamistoimenpiteitä. Luotettavin kuva talouskehityksestä sekä vuoden aikana käynnistettyjen johtamistoimenpiteiden vaikutuksista saadaan 30.9. -tilanteesta laadittavan kolmannen toteutumisennusteen perustella, jolloin määrärahojen mahdollinen ylityspaine alkaa näyttäytyä myös kirjanpidon toteumatiedoissa.

Lautakuntien tekemät käyttötalouden ylitysesitykset ovat aiempina vuosina perustuneet 30.9. mennessä toteutuneisiin menoihin ja tuloihin sekä niiden pohjalta laadittuun kolmanteen toteutumisennusteeseen. Aina vuoden viimeisenkään ennusteen tieto ei ennusta pitävästi vuoden toteumaa. Esimerkiksi vuoden 2020 kolmannen ennusteen perusteella kasvatus- ja koulutuslautakunta esitti 9,0 miljoonan euron ylitysoikeutta,

mutta lopulta lisämäärärahaa ei tarvittu lainkaan, vaan toimialan koko vuoden menot jäivät 4,2 miljoonaa euroa vuoden 2020 talousarvion sitovaa määrärahaa pienemmiksi. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta esitti vuoden 2020 kolmannen ennusteen perusteella 4,6 miljoonan euron alitusoikeutta toimialan toimintakatteeseen, josta tarvittiin lopulta 1,9 miljoonaa euroa.

Kaupunginhallituksen kaupunginvaltuustolle tekemien ylitysesitysten euromääriä tarkennetaan viimeisimmillä kirjanpidosta saatavilla tiedoilla, jotta lopulliset ylitysesitykset ovat toteumatietojen mukaisia.

Koronasta aiheutuvat suorat kustannukset toimialoilla

Koronakriisistä aiheutuneilla suorilla kustannuksilla tarkoitetaan nyt arvioitavissa olevia kustannuksia, jotka ovat jo kiistatta toteutuneet alkuvuonna tai toteutumassa loppuvuoden aikana koronan hoidon tai siihen liittyvien hankintojen ja järjestelyiden takia.

Valtio on sitoutunut korvaamaan kunnille koronasta aiheutuneita kustannuksia paitsi sosiaali- ja terveystoimessa, myös kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla. Päätösesityksen mukaan koronan suorat kustannukset korvataan ennakkoon myönnettävinä ylitysoikeuksina toimialoille enintään syntyneiden kustannusten kokonaismäärään asti ja ennakoiden valtiolta saapuvien koronakompensatioiden määrää.

Sosiaali- ja terveystoimialan ennusteessa koronan arvioidaan aiheuttavan 126 miljoonan euron lisäkustannukset, joita huhtikuun alkuun mennessä oli toteutunut sosiaali- ja terveystoimien talousarviokohdalle noin 38 miljoonaa euroa. Pääosin kustannukset ovat aiheutuneet pakollisista, suorista koronan hoidon lisäkuluista, kuten testauksesta, jäljittämisestä, rokottamisesta sekä suojavälineiden hankinnasta.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta käsitteli toimialan vuoden 2021 talousarvion ensimmäisen toteutumisen ennusteen 13.04.2021 (§ 200). Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla menojen arvioidaan ylittyvän koronasta aiheutuvista syistä nettotasolla 2,3 miljoonaa euroa vuoden 2021 aikana. Koronasta aiheutuneita kustannuksia, lähinnä materiaali- ja sijaistyövoimakuluja, kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle on vuoden kolmen ensimmäisen kuukauden aikana kertynyt hyvin vähän, yhteensä 1,4 miljoonaa euroa. Samalla on syntynyt arviolta runsaan miljoonan euron suuruinen menosäästö koronan takia hankkimatta jääneistä palveluostoista.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta käsitteli toimialan vuoden ensimmäistä toteutumisen ennustetta 11.05.2021 (§ 62). Toimialan toimintakateen ennustetaan olevan 4,2 miljoonaa euroa heikompi kuin vuoden 2021 talousarviossa, koska tulot jäävät noin 6 miljoonaa euroa tavoitel-

tua pienemmiksi toimialan asiakastilojen oltua suljettuina koronan takia. Tilojen sulkemisesta ennustetaan aiheutuvan myös 1,9 miljoonan euron edestä menosäästöjä. Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialalla koronasta aiheutuviksi kustannuksiksi katsotaan koronan aiheuttamat tulomenetykset, jotka nettobudjetoidulla toimialalla vaikuttavat käytettävissä oleviin menoihin.

Kirjanpidon kolmen ensimmäisen kuukauden tulojen ja menojen perusteella toimintakatteen alittuminen olisi jäämässä ennustettua pienemmäksi. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta päätti ennusteen perusteella kuitenkin esittää 4,2 miljoonan euron alitusoikeutta toimialan toimintakatteeseen. Alitusoikeus takaisi palvelujen toteuttamisen normaalissa laajuudessa.

Kaupunkiympäristön toimialalla koronasta arvioidaan aiheutuvan noin 10 miljoonan euron kustannukset vuodelle 2021. Tästä noin 8,8 miljoonaa euroa on tulonmenetyksiä ja noin 1,2 miljoonaa euroa lisäkustannuksia, kuten esimerkiksi suojavälineisiin liittyviä hankintoja. Kaupunkiympäristön toimialan esittämän arvion mukaan kyseinen tulomenetyks on kompensoitavissa toimialan budjetissa sisäisin järjestelyin.

Kaupunginkanslian koronasta aiheutuneiden suorien kustannusten arvioidaan olevan hyvin maltillisia ja nousevan arvion mukaan noin 800 000 euroon vuonna 2021. Kaupunginkansliassa merkittävä ylitysriski sisältyy työmarkkinatuen kuntaosuuden maksatuksiin, jossa ennustetaan merkittävää nousua. Vuositasolla kuntaosuuden tämänhetkinen ylitysarvio liikkuu 12-14 miljoonassa eurossa, jonka perusteella haetaan tarvittaessa ylitysoikeutta talousarvion noudattamisohjeiden ja niihin kirjatun aikataulun mukaisesti.

Koronasta aiheutuvat välilliset kustannukset toimialoilla

Koronakriisin pitkäaikaisia vaikutuksia on arvioitu esimerkiksi valtiovarainministeriön Kuntatalousohjelmassa 2022–2025. Sen mukaan osa koronakriisin kustannuksista syntyy kasvavina palvelu- ja hoitojonoina, joiden kustannukset saattavat näkyä vasta huomattavasti myöhemmin. Hoitojonoa on esimerkiksi erikoissairaanhoidossa ja perusterveydenhoidossa. Koronakriisi lisää jatkossa myös mielenterveys- ja sosiaalipalvelujen tarvetta.

Kriisillä on ollut myös vaikutuksia kuntien toimintatapoihin ja asukkaiden palveluiden käyttöön. Näillä käyttäytymismuutoksilla voi olla kaupungin talouteen myös pysyvämpiä vaikutuksia. Koronakriisi on vaikuttanut laajasti kaupunkilaisten sosiaaliseen ja taloudelliseen hyvinvointiin muun muassa työttömyyden kasvun sekä hyvinvoinnin ja terveyserojen kasaantumisen kautta.

Oletettavaa on, että koronasta aiheutuvia välillisiä kustannuksia syntyy kunnissa vielä vuosia eteenpäin. Valtion tekemän sitoumuksen mukaisesti merkittävä osuus myös koronan aiheuttamista välillisistä kustannuksista katetaan valtion avustuksin.

Sosiaali- ja terveystoimialalla palvelu- ja hoivavelkaa on syntynyt kun palveluja on suljettu ja supistettu tai kun asiakkaat eivät ole uskaltaneet tulla palveluihin koronan vuoksi. Vaikutukset ovat kohdistuneet epätaisisesti erityisesti niihin väestöryhmiin, joilla haasteet ovat olleet suurimmat jo ennen epidemiaa.

Perhe- ja sosiaalipalveluissa, terveys- ja päihdepalveluissa sekä sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalveluissa suljetut ja supistetut toiminnot ovat aiheuttaneet palveluvelkaa sekä raskaampien palvelujen tarvetta. Perhe- ja sosiaalipalveluissa esimerkiksi lasten, nuorten ja perheiden vastaanottokäynnit ovat vähentyneet ja kasaantuneet. Hoito- ja palveluvelkaa on syntynyt myös psykiatrian avohoitokäynneissä, päihdepoliiklinikoiden ja päihdehuollon laitoshoidon käynneissä sekä suun terveydenhuollossa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelukohtaisesti tehdyn suuntaantavan arvion mukaan koronan epäsuorien, palvelu- ja hoitovelkaan liittyvien kustannusten arvioidaan olevan lähivuosina yhteensä noin 100 miljoonaa euroa. Toimialajohdon esittämän tämän hetkisen arvion mukaan vuonna 2021 palvelu- ja hoitovelkaa on mahdollista kuroa umpeen enintään noin 20 miljoonan euron edestä.

Koronasta aiheutuvia lisäpalvelutarpeita sosiaali- ja terveystoimessa ei ole pystytty vielä arvioimaan. Koronapandemia on lisännyt työttömyyttä, mistä aiheutuu tulevaisuuteen kohdistuvaa lisäpalveluiden ja tukien tarvetta, taloudellista ahdinkoa ja heikkenevää hyvinvointia. Helsingin työttömyysaste huhtikuussa 2021 oli 14,1 prosenttia, mikä on edelleen merkittävästi korkeammalla tasolla kuin ennen koronaepidemiaa. Työttömyys kohdistuu voimakkaimmin palvelualoille, nuoriin, matalapalkkaiisiin ja vieraskielisiin. Erityisesti pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut selvästi.

Lomautettujen määrän ennakoidaan säilyvän korkeana ainakin kesään 2021 saakka. Useiden toimialojen työn tarjonnan heikentyminen saattaa edellyttää työttömiksi jääneiltä tai lomautetuilta uudelleen kouluttamista.

Kouluissa selvitetään koronakriisin myötä käynnistetyn etäopetuksen aiheuttamaa oppimiserojen lisääntymistä niin alueellisesti kuin väestöryhmittäin. Oppimisvajeiden paikkaamiseksi tunnistettuja toimenpiteitä ovat esimerkiksi tukiopetuksen, osa-aikaisen erityisopetuksen, suomi toisena kielenä -opetuksen sekä oppilaanohjauksen lisääminen. Kasva-

tuksen ja koulutuksen toimiala on arvioinut, että noin 40 prosentilla oppilaista ja opiskelijoista voi esiintyä jonkinlaista lisätuen tarvetta.

Kasvatus- ja koulutuslautakunnalle esitetyn arvion perusteella koronasta aiheutuneiden välillisten, oppimisvelkaan liittyvien kustannusten arvioidaan muodostuvan toimialalla noin 9,4 miljoonan euron suuruisiksi.

Kulttuurin ja vapaa-ajan lautakunta esitti 3,5 miljoonan euron alitusoi-keutta osoitettavaksi kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan avustuksiin koronasta aiheutuneiden haittojen vähentämiseksi kulttuurin ja liikunnan ekosysteemin toimijoille. Kriisi on näkynyt toimijakentässä esimerkiksi vuokranmaksuongelmina, tapahtuma- ja taidekentän taloudellisina ongelmina, liikuntaseurojen seuralisenssien vähentymisenä ja varovaisuutena kiinnittää alihankkijoita tuleviin tuotantoihin.

Taulukko: Arvio koronakriisin kustannuksista toimialoilla vuonna 2021, miljoonaa euroa

2021	Arvio suorista kustannuksista	Arvio välillisistä kustannuksista
Sosiaali- ja terveystoimiala	126,0	20,0
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	2,3	9,4
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala	4,2	-
Kaupunkiympäristön toimiala	10,0	-
Kaupunginkanslia	14,0	-
YHTEENSÄ	156,5	29,4

Koronasta riippumattomat budjettiin esitetyt ylityspaineet

Erityisesti kasvatuksen ja koulutuksen toimialan osalta ylityspaineisiin liittynyttä julkista keskustelua ei ole käyty niinkään koronan aiheuttamista kustannuksista, vaan ylitysoikeus on kytketty koulujen syyskauden toiminnan sopeuttamistarpeista luopumiseen ja toiminnan jatkamiseen nykymuotoisena jo tehtyjä aiempia päätöksiä perumalla sekä budjetissa sovittua yhtenäistä palvelutasoa muuttamalla.

Muutamien koulujen osalta julkisuudessa esillä ollut määrärahojen lasku ja resurssiopettajista luopuminen johtuu toimialalautakunnan päättämistä määrärahakohdennuksista perusopetuksen sisällä ja tähän liittyvän kolmen vuoden siirtymäajan päättymisestä. Koulujen rahoituspe-

riaatteita on uudistettu siten, että koululle osoitettava määräraha perustuu oppilaskohtaisista tarpeista aiheutuviin kustannuksiin, jolloin määräraha jakautuu tasapuolisesti kaikkien oppilaiden suhteen.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti vuoden ensimmäisen talousarvion toteutumisennusteen yhteydessä esittää 17,5 miljoonan euron ylitysoikeutta kasvatuksen- ja koulutuksen talousarviokohdalle koronan aiheuttaman oppimisvajeen ja mielen pahoinvoinnin ehkäisemiseen ja korjaamiseen.

Valtion kompensatio kunnille aiheutuneista koronakustannuksista

Koronapandemiasta on aiheutunut merkittäviä ylimääräisiä kustannuksia muun muassa kunnille ja sairaanhoitopiireille. Hallitus on luvannut korvata kunnille epidemiasta aiheutuneet välittömät kustannukset sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Valtion tulee jatkossakin osallistua syntyneiden kustannusten rahoittamiseen. Saatu valtionavustus tulee puolestaan kunnissa käyttää siihen, mihin se on tarkoitettu. Avustuksen käytöstä on laadittava selvitys sen myöntäneelle ministeriölle.

Sosiaali- ja terveysministeriön 18.5.2021 Kuntainfon mukaan ministeriössä valmistellaan valtionavustushakujen avaamista välittömien koronakustannusten korvaamiseksi kunnille. Valtionavustushaku on tarkoitus järjestää syksyn 2021 aikana. Haku toteutetaan kahdessa erässä siten, että tammi-elokuun kustannuksia koskevat avustuspäätökset pyritään tekemään vuoden 2021 aikana ja syys-lokakuun kustannuksia koskevat päätökset alkuvuodesta 2022.

Vuoden 2021 valtion talousarvioon on varattu yli 1,6 miljardia euroa määrärahaa myönnettäväksi valtioavustuksina kunnille, kuntayhtymille ja Ahvenanmaan maakunnalle.

Pääpaino sosiaali- ja terveysministeriön avustushaussa on testauksen ja jäljittämisen, rokottamisen sekä hoidon välittömien kustannusten korvaamisessa. Avustus myönnetään tarpeeksi oikean kohdentumisen tuottavin laskennallisin perustein. Tarkempi korvausmalli ja jakoperusteet ovat valmisteltavana.

Avustuskokonaisuus sovitetaan yhteen hoitovelan kustannusten korvaamiseen liittyvän valmistelun sekä muiden koronapandemian hoitoon myönnettyjen tukien kanssa.

Hallituksen kolmannen lisätalousarvioesityksen mukaan koronavirustilanteesta aiheutuneiden vaikutusten lieventämiseksi opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle ehdotetaan yhteensä 69 miljoonaa euroa.

Tästä 40 miljoonaa euroa suunnataan esi- ja perusopetukseen sekä varhaiskasvatukseen, 15 miljoonaa euroa lukiokoulutukseen, viisi miljoonaa euroa vapaaseen sivistystyöhön ja viisi miljoonaa euroa ammatilliseen koulutukseen. Lisäksi neljä miljoonaa euroa suunnataan yliopistoille ja ammattikorkeakouluille ohjauksen ja opiskelijahyvinvoinnin tuen vahvistamiseen.

Lisätalousarvioon on kirjattu, että edellä kuvattu tuki jaettaisiin valtionavustuksina, jolloin tuki toteutuisi kunnille tavanomaisen valtionavustusprosessin mukaisesti. Ennakkotietojen mukaan valtionavustus pyritään saamaan hakuun kesäkuussa ja haun valmistelu on ministeriössä käynnissä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen kehittämisen valtionavustuksiin ehdotetaan lisätalousarvioesityksessä myös 39 miljoonan euron lisäystä kohdennettavaksi kunnille lasten ja nuorten tukemiseen koronavirusepidemian aiheuttamassa tilanteessa ja sen jälkihoidossa. Lisäyksestä 16 miljoonaa euroa kohdentuu mielenterveyspalvelujen saatavuuden ja 23 miljoonaa euroa päihdepalvelujen pääsyn parantamiseen.

Koska hallitus on selkeästi viestinyt korvaavansa kunnille koronan hoidosta aiheutuvat välttämättömät ja välilliset terveydenhuollon kustannukset, on Helsingin syytä olettaa valtion kompensaaion olevan sosiaali- ja terveystoimialan osalta vähintään 146 miljoonaa euroa vuonna 2021.

Kasvatus- ja koulutustoimialan avustushakujen osalta on aiheutta olettaa, että Helsingille kertyvä osuus riittää kompensoimaan nyt esitetyistä suorista ja epäsuorista koronakustannuksista aiheutuvat ylitysoikeudet. Helsingin väestöosuus koko maan väestöstä on noin 12 prosenttia, nuoremmassa ikäluokissa tätäkin suurempi. Suhteessa muuhun maahan koulut ovat olleet pääkaupunkiseudulla pisimpään etäopetuksessa, jolloin myös kompensoitavaa oppimisvajetta on syntynyt enemmän.

Esittelijän yhteenveto

Palautuminen koronakriisistä ei tapahdu nopeasti, eikä kriisin hoitoon ole pikalääkkeitä. Palautuminen ei myöskään ole paluuta aikaan ennen kriisiä, vaan osa muutoksista on pysyviä ja vielä vaikeasti ennustettavia.

Lisää epävarmuutta tilanteeseen on tuomassa hallituksen esitys sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta. Toteutuessaan uudistus veisi palveluihin käytettävissä olevia resursseja erityisesti kaupunkiseuduilta. Julkisen talouden tasapainoa uudistus horjuttaisi vähintään koko 2020-

luvun ajan, heikentäen talouden elpymistä sekä mahdollisuuksia satsata esimerkiksi koulutukseen ja tutkimukseen koronan jälkeen.

Koronakriisin jälkihoidossa korostuu entisestään kokonaisvaltaisen kriisinhoidon merkitys. Sen sijaan, että tarkastelemme kriisin vaikutuksia pistemäisesti tai sattumanvaraisesti, on koronakustannuksia ja kriisin vaikutuksia tarkasteltava kokonaisvaltaisesti ja läpileikkaavasti organisaatiotasolla. Esittelijä toteaa, että esitys perustuu toimialojen tasapuoliseen kohteluun ja parhaan mahdollisen yhteisen tilannekuvan rakentamiseen.

Esittelijä toteaa, että käsittelyyn otettavat ylitysoikeusesitykset eivät voi millään tavalla liittyä aiempien päätösten perumiseen tai budjetissa yhteisesti sovitun palvelutason muuttamiseen, vaan niiden on budjettisovun mukaisesti perustuttava koronasta aiheutuneisiin suoriin ja välillisiin kustannuksiin.

Sosiaali- ja terveystoimialan lisäkustannuspaineita lukuun ottamatta esitetyt ylitykset ovat sen suuruisia, että vastaavat kustannuspaineet on aiemmin kyetty sopeuttamaan toiminnan ja olemassa olevan talousarvion sisällä erilaisin johtamistoimenpitein.

Poikkeuksellisesta koronatilanteesta johtuen esittelijä näkee perusteluksi toimia tässä ainutkertaisessa tilanteessa normaalista talousarvioprosessista poikkeavalla tavalla.

Kaupungin koronaelpymisen kokonaisuuden tilannekuvan hahmottamiseksi on perusteltua esittää ylitysoikeuksia koronasta aiheutuneisiin tai aiheutuviin kustannuksiin perustuen valtioneuvoston lupaukseen kattaa syntyneet kustannukset valtionavustuksin.

Nämä lisätään tuloarvioon, koska ne kerryttävät talousarviokohtien tuloja menoja vastaavalla summalla. Kaupungin tulojen arvioidaan kasvavan 157,7 miljoonaa euroa perustuen valtion talousarvioissa esitettyjen koronakustannusten kompensatioon kunnille sekä arvioon Helsingin vähimmäisosuudesta edellä mainitusta kompensatiosta. Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialalla valtion kompensatio aiheutuneista tulonmenetyksistä on epätodennäköinen, sillä valtio maksaa kompensatiota toteutuneiden menojen perusteella.

Valtiolta saatavia avustuksia ja niitä vastaan esitettyjä ylitysoikeuksia sekä toimintakatteen alitusoikeutta voidaan käyttää vain Helsingin koronatoimenpiteisiin ja niiden kompensoimiseen.

Esittelijä toteaa, että koronasta aiheutuvien suorien kustannusten kompensoimiseksi toimialoille vuoden 2021 määrärahoja tulisi muuttaa niin, että

- Sosiaali- ja terveystalouden talousarviokohdalle (5 10 01) myönnetään enintään 126 miljoonaa euroa määrärahojen ylitysoikeutta.
- Kasvatuksen ja koulutuksen talousarviokohdalle (2 10 01) myönnetään enintään 2,3 miljoonaa euroa määrärahojen ylitysoikeutta.
- Kulttuurin ja vapaa-ajan talousarviokohdalle (4 10 01) myönnetään enintään 4,2 miljoonaa euroa toimintakatteen alitusoikeutta.

Koronasta aiheutuvien välillisten kustannusten kompensoimiseksi toimialoille vuoden 2021 määrärahoja tulisi muuttaa niin, että

- Sosiaali- ja terveystalouden talousarviokohdalle (5 10 01) myönnetään enintään 20 miljoonaa euroa määrärahojen ylitysoikeutta.
- Kasvatuksen ja koulutuksen talousarviokohdalle (2 10 01) myönnetään enintään 15,2 miljoonaa euroa määrärahojen ylitysoikeutta.
- Kulttuurin ja vapaa-ajan talousarviokohdalle (4 10 01) myönnetään enintään 3,5 miljoonaa euroa toimintakatteen alitusoikeutta.

Esittelijä toteaa, että koronan kustannusten kattamiseksi myöhemmin osoitettavat valtionavustukset käytetään nyt myönnettävien ylitysoikeuksien kattamiseen, eivätkä ne jo myönnetyn ylitysoikeuden määrään asti voi toimia perusteena uusille ylitysoikeusesityksille. Myönnettyjä ja mahdollisesti käyttämättä jääviä ylitysoikeuksia ei voi käyttää tulospalkkioiden maksamiseen toimialoilla.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Laura Ávall, pormestarin erityisavustaja, puhelin: 050 361 7511
laura.avall(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Kasvatus- ja koulutuslautakunnan esitys 13.4.2021
- 2 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan esitys 11.5.2021

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus, valtuusto

Tiedoksi

Kaupunginkanslia
Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Sosiaali- ja terveystoimiala

Päätöshistoria

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Kaupunginhallitus 07.06.2021 § 425

HEL 2021-006665 T 02 02 00

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää oikeuttaa kasvatus- ja koulutuslautakunnan, kulttuuri- ja vapaa-aika lautakunnan ja sosiaali- ja terveyslautakunnan ylittämään vuoden 2021 talousarvioon merkityt määrärahat sekä alittamaan toimintakatteet seuraavasti:

Käyttötalouden määrärahojen ylitykset ovat yhteensä 163 500 000 euroa ja toimintakatteiden alitukset ovat yhteensä 7 700 000 euroa.

Ta-kohta 2 10 01 Kasvatus ja koulutus
Menomääräraha talousarviossa 1 270 445 000 euroa
Tulojen lisäys 11 700 000 euroa
Menomäärärahan ylitys 17 500 000 euroa

Ta-kohta 4 10 01 Kulttuuri ja vapaa-aika
Toimintakate talousarviossa -196 576 000 euroa
Tulojen alitus 6 024 000 euroa
Menojen ylitys 1 644 000 euroa
Toimintakatteiden alitus 7 668 000 euroa

Ta-kohta 5 10 01 Sosiaali- ja terveystaloudet
Menomääräraha talousarviossa 1 533 839 000 euroa
Tulojen lisäys 146 000 000 euroa
Menomäärärahan ylitys 146 000 000 euroa

Samalla kaupunginvaltuusto edellyttää, että toimialalautakunnat tarkistavat tulosbudjettinsa ja toimintasuunnitelmansa myönnettävien ylitysoikeuksien mukaisiksi. Tulosbudjetissa ja toimintasuunnitelmassa on esitettävä, mitä koronaan liittyviä kustannuksia ylitysoikeudella tai toimintakatteiden alituksella katetaan ja mikä sen vaikutus on toiminnan tavoitteisiin sekä suoritteisiin. Lisäksi tulosbudjetissa on esitettävä kustannuspaikka- ja kirjausrakenne, jolle kustannukset kirjataan. Myönnettäviä ylitysoikeuksia on mahdollista käyttää ainoastaan koronasta aiheutuvien määräaikaisten suorien ja välillisten kustannusten kuten esimerkiksi hoito- ja palveluvelkaan, oppimisen tukeen, erityisopetukseen, oppilashuollon lisääntyneen tarpeen kattamiseen sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan avustuksiin koronasta aiheutuneiden haittojen vähentämiseksi, ja enintään se määrä, kuin kustannuksia on aidosti vuoden loppuun mennessä toteutunut.

Lisäksi kaupunginvaltuusto toteaa, että myönnettyjä ja mahdollisesti käyttämättä jääviä ylitysoikeuksia ei voi käyttää tulospalkkioiden maksamiseen toimialoilla.

Kaupunginhallitus poisti esittelijän perusteluista kappaleet 50, 51 ja 67.

Lisäksi kaupunginhallitus poisti kappaleesta 45 seuraavan lauseen: "Koronan synnyttämän mahdollisen lisäävustustarpeen arvioiminen on perusteltua toteuttaa syksyllä, kun tiedetään valtion lisätukien kohdentuminen helsinkiläisille toimijoille. Toimialalautakunnan esittämä alitusoikeus ja ekosysteemin avustukset ovat koronaliitännäisiä toimia, mutta niitä ei voida pitää vastaavalla tavalla koronasta aiheutuvina kustannuksina".

Kaupunginhallitus muutti kappaleen 74 seuraavasti:

"Koronasta aiheutuvien välillisten kustannusten kompensoimiseksi toimialoille vuoden 2021 määrärahoja tulisi muuttaa niin, että

Sosiaali- ja terveystalouden talousarviokohdalle (5 10 01) myönnetään enintään 20 miljoonaa euroa määrärahojen ylitysoikeutta.
Kasvatuksen ja koulutuksen talousarviokohdalle (2 10 01) myönnetään enintään 15,2 miljoonaa euroa määrärahojen ylitysoikeutta.
Kulttuurin ja vapaa-ajan talousarviokohdalle (4 10 01) myönnetään enintään 3,5 miljoonaa euroa toimintakatteen alitusoikeutta".

Käsittely

07.06.2021 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Reetta Vanhanen: Poistetaan esittelijän perusteluista kappaleet 50, 51 ja 67.

Poistetaan kappaleesta 45 seuraava lause: "Koronan synnyttämän mahdollisen lisäävustustarpeen arvioiminen on perusteltua toteuttaa syksyllä, kun tiedetään valtion lisätukien kohdentuminen helsinkiläisille toimijoille. Toimialalautakunnan esittämä alitusoikeus ja ekosysteemin avustukset ovat koronaliitännäisiä toimia, mutta niitä ei voida pitää vastaavalla tavalla koronasta aiheutuvina kustannuksina."

Muutetaan kappale 74 seuraavasti:

"Koronasta aiheutuvien välillisten kustannusten kompensoimiseksi toimialoille vuoden 2021 määrärahoja tulisi muuttaa niin, että

Sosiaali- ja terveystalouden talousarviokohdalle (5 10 01) myönnetään enintään 20 miljoonaa euroa määrärahojen ylitysoikeutta.

Kasvatuksen ja koulutuksen talousarviokohdalle (2 10 01) myönnetään enintään 15,2 miljoonaa euroa määrärahojen ylitysoikeutta. Kulttuurin ja vapaa-ajan talousarviokohdalle (4 10 01) myönnetään enintään 3,5 miljoonaa euroa toimintakatteen alitusoikeutta. "

Korvataan päätösehdotus seuraavasti:

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää oikeuttaa kasvatus- ja koulutuslautakunnan, kulttuuri- ja vapaa-aika lautakunnan ja sosiaali- ja terveyslautakunnan ylittämään vuoden 2021 talousarvioon merkityt määrärahat sekä alittamaan toimintakatteet seuraavasti:

Käyttötalouden määrärahojen ylitykset ovat yhteensä 163 500 000 euroa ja toimintakatteen alitukset ovat yhteensä 7 700 000 euroa.

Ta-kohta 2 10 01 Kasvatus ja koulutus
Menomääräraha talousarviossa 1 270 445 000 euroa
Tulojen lisäys 11 700 000 euroa
Menomäärärahan ylitys 17 500 000 euroa

Ta-kohta 4 10 01 Kulttuuri ja vapaa-aika
Toimintakate talousarviossa -196 576 000 euroa
Tulojen alitus 6 024 000 euroa
Menojen ylitys 1 644 000 euroa
Toimintakatteen alitus 7 668 000 euroa

Ta-kohta 5 10 01 Sosiaali- ja terveyspalvelut
Menomääräraha talousarviossa 1 533 839 000 euroa
Tulojen lisäys 146 000 000 euroa
Menomäärärahan ylitys 146 000 000 euroa

Samalla kaupunginvaltuusto edellyttää, että toimialalautakunnat tarkistavat tulosbudjettinsa ja toimintasuunnitelmansa myönnettävien ylitysoikeuksien mukaisiksi. Tulosbudjetissa ja toimintasuunnitelmassa on esitettävä, mitä koronaan liittyviä kustannuksia ylitysoikeudella tai toimintakatteen alituksella katetaan ja mikä sen vaikutus on toiminnan tavoitteisiin sekä suoritteisiin. Lisäksi tulosbudjetissa on esitettävä kustannuspaikka- ja kirjaurakenne, jolle kustannukset kirjataan. Myönnettäviä ylitysoikeuksia on mahdollista käyttää ainoastaan koronasta aiheutuvien määräaikaisten suorien ja välillisten kustannusten kuten esimerkiksi hoito- ja palveluvelkaan, oppimisen tukeen, erityisopetukseen, oppilashuollon lisääntyneen tarpeen kattamiseen sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan avustuksiin koronasta aiheutuneiden haittojen vähentämiseksi, ja enintään se määrä, kuin kustannuksia on aidosti vuoden loppuun mennessä toteutunut.

Lisäksi kaupunginvaltuusto toteaa, että myönnettyjä ja mahdollisesti käyttämättä jääviä ylitysoikeuksia ei voi käyttää tulospalkkioiden maksamiseen toimialoilla.

Kannattaja: Tomi Sevander

Vastaehdotus:

Veronika Honkasalo: Muutetaan päätösehdotuksen kohdat 4-6 seuraavasti:

Ta-kohta 2 10 01 Kasvatus ja koulutus

Menomääräraha talousarviossa 1 270 445 000 euroa

Tulojen lisäys 11 700 000 euroa

Menomäärärahan ylitys 33 700 000 euroa

(5) Ta-kohta 4 10 01 Kulttuuri ja vapaa-aika

Toimintakate talousarviossa -196 576 000 euroa

Tulojen alitus 6 024 000 euroa

Menojen ylitys 4 320 000

Toimintakatteen alitus 10 348 000 euroa

(6) Ta-kohta 5 10 01 Sosiaali- ja terveystaloudet

Menomääräraha talousarviossa 1 533 839 000 euroa

Tulojen lisäys 146 000 000 euroa

Menomäärärahan ylitys 168 500 000 euroa

Lisäksi poistetaan päätösehdotuksesta seuraava lause:

Myönnettäviä ylitysoikeuksia on mahdollista käyttää ainoastaan koronasta aiheutuvien määräaikaisten suorien ja välillisten kustannusten kattamiseen ja enintään se määrä, kuin kustannuksia on aidosti vuoden loppuun mennessä toteutunut.

Muutetaan esittelijän perusteluita vastaesityksen sisältöjä vastaavalla tavalla.

Kannattaja: Anna Vuorjoki

Reetta Vanhasen ja Veronika Honkasalon vastaehdotuksista äänestettiin vastakkain, jonka jälkeen voittanut ehdotus äänestettiin vastakkain esittelijän ehdotuksen kanssa.

1 äänestys

JAA-ehdotus: Reetta Vanhasen vastaehdotus

EI-ehdotus: Veronika Honkasalon vastaehdotus

Jaa-äännet: 13

Seija Muurinen, Pia Pakarinen, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Na-

sima Razmyar, Wille Rydman, Daniel Sazonov, Tomi Sevander, Anni Sinnemäki, Reetta Vanhanen, Jan Vapaavuori, Sanna Vesikansa, Ozan Yanar

Ei-äännet: 2

Veronika Honkasalo, Anna Vuorjoki

Kaupunginhallitus hyväksyi tässä äänestyksessä Reetta Vanhasen vastaehdotuksen äänin 13 - 2.

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Reetta Vanhasen vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 5

Seija Muurinen, Pia Pakarinen, Wille Rydman, Daniel Sazonov, Jan Vapaavuori

Ei-äännet: 10

Veronika Honkasalo, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Nasima Razmyar, Tomi Sevander, Anni Sinnemäki, Reetta Vanhanen, Sanna Vesikansa, Anna Vuorjoki, Ozan Yanar

Kaupunginhallitus hyväksyi Reetta Vanhasen vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen äänin 5 - 10.

Jan Vapaavuori, Veronika Honkasalo ja Anna Vuorjoki jättivät päätöksestä eriävän mielipiteen.

Jan Vapaavuori jätti eriävään mielipiteeseensä seuraavat perustelut:

Kaupunginhallituksessa edustettujen poliittisten ryhmien enemmistön neuvotteleman budjettisopimuksen mukaan ja Helsingin kaupungin vuoden 2021 talousarvion noudattamisohjeisiin (KHS 14.12.2020) kirjattun mukaisesti: "Koronasta aiheutuvia kustannuksia seurataan lautakunnissa talouden ja toiminnan seurannan yhteydessä. Lautakunnat esittävät tarvittaessa ylitysoikeuksia kaupunginhallitukselle ja kaupunginhallitus valtuustolle. Seurantaa tehdään osana talouden ja toteutumisen ennusteita heti ensimmäisestä ennusteesta lähtien ja niissä raportoidaan koronaepidemiasta johtuvat sekä suorat että välilliset kustannukset."

Kaupungin johtajana pormestarin tärkeimpiä tehtäviä on vastata huolellisesta ja mahdollisimman kokonaisvaltaisesta asioiden valmistelusta, puolustaa yhdessä sovittuja päätöksiä ja linjauksia sekä hyvää hallintotapaa kunnioittavia prosesseja.

Kaupunginhallituksen 7.6.2021 tekemässä päätöksessä ei ollut kysymys budjettisovun kunnioittamisesta eikä koronasta aiheutuneista kutsannuksista. Päätöksessä kyse oli uusien palveluiden avaamisesta ja aikaisemmin tehtyjen päätösten muuttamisesta tai perumisesta vaalien alusaikana.

Hyvän hallintotavan mukaan tällaiset ratkaisut on tehtävä osana budjettiprosessia, jolloin niiden vaikuttavuus ja tarpeellisuus myös suhteessa kaupungin muuhun palvelutarjontaan tulee arvioiduksi kokonaisuuden näkökulmasta kestäväällä tavalla. Helsingin kaupungin hallintosäännön edellyttämällä tavalla määrärahan muutosesityksessä on selvitettävä myös muutoksen vaikutus toiminnallisiin tavoitteisiin ja tuloarvioihin.

Kaikissa poliittisissa tilanteissa, myös vaalien alla, on pystyttävä kunnioittamaan yhdessä sovittua sekä pyrittävä kokonaisvaltaiseen ja parhaisiin virkamiesarvioihin perustuvaan päätöksentekoon.

Jätän kaupunginhallituksen päätökseen eriävän mielipiteeni.

Veronika Honkasalo ja Anna Vuorjoki jättivät eriävään mielipiteeseensä seuraavat perustelut:

Kaupunginhallituksen hyväksymä lisäys ei ole riittävä kattamaan kasvatuksen ja koulutuksen mittavaa resurssivajetta, joka sisältyy syksyllä hyväksytyyn vuoden 2021 talousarvioon. Talousarvio sisälsi yhteensä 22 miljoonan leikkaukset koulutukseen, joista nyt paikataan vain osa. Nyt hyväksyty lisäys jättää paikkaamatta esimerkiksi ammatilliseen koulutukseen kohdistuvat merkittävät säästöt, jotka aiheuttavat isoa vahinkoa. Lisäksi pahasti pandemiasta kärsineen kulttuurikentän tukemiseen on ohjattava huomattavasti enemmän resursseja, kuin mitä nyt hyväksyty esitys sisältää.

Vaikka pandemia on koetellut Helsinkiä Suomen mittakaavassa kovin, osoittaa Helsingin vuoden 2020 tilinpäätös, että Helsingin talous on yllättävän vahvalla pohjalla. Tämän lisäksi valtio on merkittävällä resurssilisäyksillä tukenut myös Helsinkiä selviämään koronakriisistä vuonna 2020.

Esittelijä

pormestari
Jan Vapaavuori

Lisätiedot

Laura Ávall, pormestarin erityisavustaja, puhelin: 050 361 7511
laura.avall(a)hel.fi